

Datum

11 januari 2023

Handläggare

Johanna Andersson

Diarienummer

UVA-2022-01549

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

m.nm@regeringskansliet.se

Diarienummer: M2022/01945

REMISSVAR

Remissvar avseende reviderat direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse – förslag från europeiska kommissionen

Sammanfattande synpunkter

I detta avsnitt presenteras Uppsala Vattens (nedan bolaget) sammanfattande synpunkter om föreslaget direktiv. Därefter beskrivs mer specifika synpunkter kopplat till de artiklar som har störst påverkan på bolaget.

Bolaget är positiva till delar av förslaget. Bland annat föreslås avloppsdirektivet nu få en större omfattning så att det även inkluderar krav för att minska spridning av mikroförroreningar samt minskad klimatpåverkan och energianvändning. Ett utökat producentansvar som stödjer principen att förrorenaren betalar är positivt för att kostnaderna inte ska belasta VA-kollektivet men det är viktigt att det formuleras så att det fungerar i praktiken.

Kostnader kontra miljönytta. Det föreslagna direktivet innehåller på flera delar en skärpning i krav som innebär stora kostnader till liten miljönytta. För bolagets del omfattar detta utökade krav för mindre tätbebyggelser, skärpta krav på kväverening, ökad provtagningsfrekvens och kravnivåer på avancerad rening. Avloppsdirektivet ska vara ett så kallat minimidirektiv som anger de lägsta kraven som ska uppfyllas men som kan kompletteras med strängare krav utifrån respektive lands behov och förutsättningar. Att höja basnivån i nuvarande direktiv är i många avseenden nödvändigt men vissa delar innebär höga krav som behöver anpassas för att vara motiverad.

Tidplan för genomförandet behöver förlängas. Föreslaget direktiv innebär stora investeringar för att uppfylla de skärpta kraven. För de flesta större reningsverken (> 100 000 personekvivalenter, pe) krävs förbättrad kväverening och komplettering av avancerad rening redan 2030. Då flera av reningsverken saknar tillräcklig rening idag kommer det att innebära flera stora investeringar samtidigt, både nationellt och inom

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress

Uppsala Business Park
Rapsgatan 7

Postadress

Box 1444
751 44 Uppsala

Växel

Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst

Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats

www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer

556025-0051

EU. Det innebär risk för brist på resurser, kompetens och leveranssvårigheter. För att genomföra investeringarna krävs tillståndsprövning, projektering, upphandling och genomförande av entreprenad med långa ledtider. Att genomföra detta innan 2030 anses orimligt och genomförandetiden behöver förlängas och anpassas för att kraven ska kunna uppfyllas.

Saknas undantag från Weserdomen. Förslaget direktiv saknar regler som hanterar de negativa följderna efter EU-domstolens Weserdom gällande försämringsförbudet i artikel 4 i EU:s ramdirektiv för vatten. Det innebär problem när det saknas tillgänglig teknik för att rena fosfor eller andra föroreningar från en växande befolkning. Konsekvensen blir att befolkningsökning, bostadsbyggande och samhällsutveckling hämmas i tätorter med redan effektiva reningsverk.

Specifika synpunkter

Artikel 2 – definitioner

2.4: Bolaget anser att gällande definition bör behållas och avstyrker förändring. Nya definitionen är otydlig och kan skapa svårigheter med tillämpning. Beroende på hur den nya definitionen tolkas kan konsekvensen bli att fastigheter som idag ligger långt från verksamhetsområde för spillvatten ska inkluderas, vilket kan innebära en väldigt stor utökning av befintliga verksamhetsområden till stora kostnader och liten miljönytta.

2.10: Bolaget anser att definitionen av personekvivalent (pe), förklarad som BOD₅¹ och en belastning på 60 mg syre per dag under 5 dagar, bör kompletteras med BOD₇ och en belastning på 70 mg syre per dag under 7 dagar.

Artikel 3 – uppsamlingssystem

Bolaget avstyrker krav på uppsamling från mindre tätbebyggelser då miljönyttan anses liten. Krav på uppsamling från 1 000 pe i stället för 2 000 pe kan innebära större utbyggnadsskyldighet av den allmänna VA-anläggningen och att fler områden behöver anslutas till kommunala reningsverk. I kombination med ändring i artikel 4 kan det vara svårare att tillåta enskilda system. Eftersom definitionen på tätbebyggelse enligt artikel 2.4 är otydlig och svårtolkad är det svårt att bedöma hur stor omfattning förslaget innebär och vilka konsekvenser det kan ge.

Artikel 4 – individuella avlopp

Lagen om allmänna vattentjänster kommer från 1 januari 2023 möjliggöra enskilda anläggningar i högre grad än tidigare i och med formuleringen "*Vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose*

¹ BOD = biokemisk syreförbrukning. Mått på mängden syre som krävs för att bryta ned organiskt material

*behovet av en vattentjänst genom en **enskild anläggning som kan godtas** med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.”*

Enligt remissversionen av nya avloppsdirektivet artikel 4 är det tvärtom. Kraven för att en enskild anläggning ska kunna tillåtas föreslås skärpas jämfört befintliga krav: *“The possibility of using IAS is maintained but limited to **exceptional cases.**”*

Bolaget avstyrker förändring som innebär undantag endast för exceptionella fall (4.1). Som vi tolkar det så minskar därmed avloppsdirektivet möjligheten till enskilda anläggningar. Detta kan innebära att den möjlighet att använda enskilda lösningar i områden som i svensk lag innefattas av ett ”större sammanhang” kommer behöva ändras tillbaka till sin ursprungslöslöselse eller skärpas ytterligare. För bolaget innebär det troligen att utbyggnadsskyldighet till områden med enskild VA-försörjning behöver öka ytterligare vilket riskerar att ge stora ekonomiska konsekvenser för låg miljönytta. Konsekvenserna för enskilda hushåll blir väldigt stora då flertalet områden där detta blir aktuellt har låga fastighetsvärden, som i många fall understiger kostnaden för att ansluta till ett gemensamt VA-system.

Artikel 5 – integrerad förvaltningsplan för avloppsvatten

Bolaget anser inte att dagvatten ska regleras i avloppsdirektivet då det till stor del handlar om en planläggningsfråga där höjdsättning sker och plats för dagvattenanläggningar reserveras. Typ av dagvattenlösning ska inte regelstyras utan bör vara styrt utifrån lokala förutsättningar och behov. Eftersom mycket utveckling fortfarande pågår kring dagvattenhantering finns risk att nya, förbättrade lösningar blir otillåtliga. Om dagvatten ändå ska regleras i avloppsdirektivet är det väldigt viktigt att plan- och bygglagen (2010:900) anpassas efter direktivet.

Artikel 6 – sekundär rening

Bolaget avstyrker utvidgning av renings- och kontrollkraven i artikel 6.3 för reningsverk mellan 1000 och 2000 personer. För Uppsala innebär det att fler reningsverk kommer att omfattas av krav i direktivet. Dessa reningsverk uppfyller redan idag kraven föreslagna i 6.3, vilket innebär att införandet av direktivet endast medför ökat administrativt arbete. Reningskrav bör i stället regleras utifrån lokala behov.

Bolaget anser att skrivningen “such as those” (6.4) som anger att kraftiga regn är ett exempel på ovanliga störningar ska behållas alternativt ska det endast stå “ovanlig störning”. Anledningen är att det finns fler situationer med onormala förhållanden som till exempel kraftig snösmältning som inte bör ligga till grund för beräkning av max GVB inkommande².

² Maximal inkommande genomsnittlig veckobelastning uttryckt som personekvivalenter

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress
Uppsala Business Park
Rapsgatan 7

Postadress
Box 1444
751 44 Uppsala

Växel
Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst
Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats
www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer
556025-0051

Artikel 7 – tertiär rening

Bolaget avstyrker de föreslagna kraven för kväverening i annex 1 tabell 2. Kraven är orimligt höga för att vara i ett minimidirektiv och tillför inte miljönytta i Uppsalas fall. För reningsverk som ligger längre bort från kusten behöver miljönyttan med den mycket långtgående kvävereningen jämföras mot den ökade energiförbrukningen och tillsats av extern kolkälla. Miljönyttan av den ökade reningen minskar när reningsverken ligger längre från kusten där naturlig kväveretention kan uppstå. Om kravet ligger på 6 mg/l kommer målnivån behöva ligga långt under detta, närmare 4 mg/l, för att säkerställa att kravet uppfylls. Konsekvenserna av att införa en så långtgående rening innebär ombyggnationer av befintligt reningsverk och ökad resursförbrukning med stora kostnader som följd. Risken finns att ombyggnationerna kräver mer yta än vad som finns tillgängligt på befintlig fastighet.

Tidplanen för genomförande (7.1 och 7.2) innebär att ombyggnation för att klara de skärpta kraven behöver vara på plats senast 2030. Bolaget anser att tidsgränserna är för hårt satta och kommer vara svåra, om inte omöjliga, att uppnå. Parallellt pågår uppgradering och utbyggnad av Uppsalas största reningsverk, Kungsängsverket, för att klara av en ökad kapacitet från en växande befolkning. Att lägga till ombyggnation för att klara skärpta reningskrav av kväve innebär utökning av en redan pressad tidplan. Arbete inför ombyggnation omfattar tillståndsprovning, projektering, upphandling och genomförande vilket av erfarenhet har långa ledtider. Att flertalet reningsverk, både nationellt och inom EU, står inför liknande ombyggnationer under en pressad tidplan innebär risk för leveranssvårigheter och brist på resurser och kompetens vilket ytterligare försvårar genomförandet.

För bolaget skulle de skärpta kraven på kväverening innebära ombyggnationer och anpassningar av två av reningsverken till en uppskattad total investeringskostnad på 600-800 miljoner kronor. Driftkostnaderna uppskattas öka med 8-11 miljoner kronor per år. En så långtgående kväverening kräver både hög energiförbrukning och tillsats av extern kolkälla vilket motverkar målsättningarna med energineutralitet och minskad klimatpåverkan.

Bolaget anser att kraven på fosfor enligt tabell 2 i annex 1 kan skärpas ytterligare. Svenska reningsverk har idag betydligt mer långtgående fosforrening och bolaget stödjer Svenskt Vattens föreslagna gränsvärde på 0,3 mg/l.

Artikel 8 - kvarternär rening

Bolaget står bakom artikeln i stort men anser att kraven enligt annex 1 behöver justeras för att kunna anpassa reningen efter lokala förhållanden och behov och motverka rening som inte ger miljönytta.

Bolaget har planerat för införande av ett avancerat reningssteg enligt 8.1. Tidsgränserna för genomförande anses däremot korta och bör förlängas för att undvika

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress

Uppsala Business Park
Rapsgatan 7

Postadress

Box 1444
751 44 Uppsala

Växel

Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst

Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats

www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer

556025-0051

leveranssvårigheter, kompetensbrister m.m. som riskerar att uppstå när många reningsverk behöver bygga ut samtidigt.

Bolaget avstyrker kraven på provtagning enligt D3 i annex 1 som innebär två provtagningar i veckan för analys av mikroföroreningar. Kraven innebär en utökning med minst 300 prover per år och kontrollen anses vara för omfattande för ett minimidirektiv och bör i stället anpassas efter behov. Analyskostnaderna för mikroföroreningar är idag höga och om kostnaderna inte täcks av det utökade producentansvaret enligt artikel 9 riskerar det att bli en stor kostnadsökning för bolaget. Dessutom tillkommer arbete för provinsamling och hantering.

Urvalet av substanser som ligger till grund för kraven på den avancerade reningen enligt tabell 3 i annex 1 speglar inte det behov som bolaget identifierat och riskerar att inte vara förenligt med vattendirektivets miljö kvalitetskrav. Det finns en risk att kravet på 80 % reduktion av dessa ämnen kommer att vara styrande och kräva att reningen anpassas efter kraven och inte det faktiska behovet. Det kan innebära högre kostnader och större klimatpåverkan utan miljönytta. Kraven på reningen behöver vara behovsstyrt och kunna anpassas efter lokala förhållanden. Om kravet ska finnas kvar krävs en utväg där det går att undanta ämnen vars reduktion inte innebär någon miljönytta. Det kan till exempel handla om ämnen med låga halter in till reningsverket där en reduktion på 80 % kan vara svårt att uppnå men utsläppet till miljön inte kommer att utgöra en risk då halterna redan är låga.

Artikel 9 – utvidgat producentansvar

Bolaget anser att principen att förorenaren ska betala är viktig och anser det positivt att producenterna ska stå för kostnaden. Som förslaget är utformat nu ses det däremot som en risk att det inte kommer att täcka kostnaderna som tänkt. Delvis för att artikel 9.2 befriar producenter som sätter mindre än 2 ton av produkten på medlemsstatens marknad från betalningsansvar. Det här ger en öppning för kryphål och riskerar att minska effekten av förslaget.

Som förslaget är utformat nu ska producenterna betala hela kostnaden som krävs för att uppfylla kraven enligt artikel 8. Det är däremot inte säkert att kraven i artikel 8 speglar reningsverkens behov utan risken finns att reningen behöver utformas annorlunda för att uppfylla krav i andra direktiv. Denna kostnad kommer inte täckas av producentansvaret.

På grund av osäkerheterna finns det en risk att VA-organisationerna själva måste stå för en stor del av kostnaderna.

Artikel 11 – reningsverkens energieutralitet

Bolaget styrker artikel 11.1 som reglerar krav på energikartläggningar på anläggningar över 10 000 pe.

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress
Uppsala Business Park
Rapsgatan 7

Postadress
Box 1444
751 44 Uppsala

Växel
Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst
Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats
www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer
556025-0051

Bolaget ser positivt på artikel 11.2 som reglerar mål om energineutralitet på en övergripande nivå för medlemslandet men anser att även spillvärme från avloppsvatten ska räknas som förnyelsebar energi och omfattas av förslaget.

Artikel 14 – utsläpp av avloppsvatten från verksamheter

Bolaget stödjer artikel 14 och att tillstånd krävs om en verksamhet vill ansluta sig till avloppsnätet för att förhindra utsläpp som riskerar en påverkan på reningsverket, slammet eller recipienten. Förslaget behöver däremot ändras så att VA-organisationen alltid har det avgörande beslutet om en industri beviljas eller nekas anslutning till reningsverket. Med nuvarande formulering där ansvaret ligger på myndigheten och kravet endast omfattar att reningsverket ska konsulteras riskeras anslutningar till reningsverket som är utanför vår kontroll. Vad som riskerar att skada anläggningen kan VA-organisationen bäst bedöma.

Artikel 15 - återanvändning och utsläpp av spillvatten

Bolaget avstyrker artikel 15.3 gällande omprövning av reningsverk var sjätte år. Detta skapar orimligt mycket byråkrati med mycket begränsad miljönytta. För att kunna göra stora investeringar krävs tidshorisonter som är betydligt längre än sex år, dels för att hinna införa tekniken, dels för att få nytta av investeringen. En tillståndsprövning innebär mycket arbete och har långa ledder redan idag.

Artikel 17 – övervakning av spillvatten

Bolaget tillstyrker artikel 17 om övervakning av parametrar som smittförande bakterier och virus under förutsättning att ansvar och finansiering inte tillfaller VA-organisationen. Eftersom nyttan tillför staten och regionernas smittskyddsansvariga bör kostnaderna täckas av staten och inte VA-kollektivet. Konsekvensen för VA-organisationerna kommer troligen innebära resurser för provtagning och provhantering samt deltagande i samordning med berörda myndigheter.

Artikel 20 – slam

Bolaget tillstyrker artikel 20 och håller med om att slam ska hanteras enligt avfallshierarkin under förutsättning att återanvändning av slam på åkermark räknas som återvinning av fosfor och kväve. Bolaget är positiva till ökade krav på återföring och återvinning av fosfor och kväve enligt 20.2 men föreslår att även återvinning från avloppsvatten ska omfattas.

Artikel 21 – övervakning

21.1 (a) Bolaget anser att tabell 1 i Annex 1 bör kompletteras med BOD₇³ och koncentrationen 30 mg O₂/l. Direktivet anger BOD₅⁴ medan bolaget tillämpar BOD₇.

³ Biokemisk syreförbrukning under 7 dygn

⁴ Biokemisk syreförbrukning under 5 dygn

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress
Uppsala Business Park
Rapsgatan 7

Postadress
Box 1444
751 44 Uppsala

Växel
Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst
Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats
www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer
556025-0051

Kostnaderna för ett BOD-prov ökar i onödan om utsläppskontrollen inte medger att BOD₇ kan tillämpas eftersom BOD₅ fodrar helgarbete om provsättning sker måndagar och tisdagar.

Bolaget avstyrker utökningen av antal prover per vecka för reningsverk över 100 000 pe i Annex 1D punkt 3. Den utökade kontrollen anses för omfattande för ett minimidirektiv. Krav på övervakning bör i stället anpassas efter behov. Utökningen till ett dygnsprov per dag för parametrarna BOD, TOC⁵, kväve och fosfor kan för bolagets del medföra upp till sju gånger ökade kostnader jämfört med idag. Idag tas ett dygnsprov per vecka på både inkommande och utgående avloppsvatten. Provtagningskostnaderna uppskattas öka med ca 900 000 kr per år vid provtagning varje dag om provtagning sker på både inkommande och utgående vatten.

21.2 Bolaget anser att dagvatten ska lämnas utanför direktivet. Det är praktiskt svårt och orimligt kostsamt att mäta alla dagvattenutsläpp som leds till recipient med anledning av det stora antalet mätpunkter. Bara i centrala Uppsala finns över 100 dagvattenutlopp. Som exempel utfördes flödesproportionell provtagning vid tre utlopp i Uppsala 2019 till en kostnad av 450 000 kr. Lämpliga och tillgängliga platser för mätning saknas ofta, vilket kan kräva utredningar kopplat till ledningsnätet och att provtagningsbrunnar behöver anläggas för att möjliggöra provtagning. Dessutom krävs mätutrustning, el, hantering och analys av prover. Miljönyttan skulle öka om pengar lades på att utföra åtgärder för att minska föroreningsbelastningen i stället för på omfattande övervakning. På samma sätt anses övervakning från bräddpunkter på kombinerade nät utgöra en orimlig kostnad mot den miljönytta som kan uppnås. Utökad övervakning kräver resurser från andra åtgärder där den totala nyttan skulle vara större om åtgärder kan prioriteras framför övervakning.

⁵ TOC = total organic carbon. Mått på det totala organiska kolinnehållet

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress
Uppsala Business Park
Rapskatan 7

Postadress
Box 1444
751 44 Uppsala

Växel
Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst
Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats
www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer
556025-0051